

Terveydensuojelulain mukaisten velvoitteiden laiminlyöntiä koskeva määräys ja uhkasakon asettaminen

Ympäristöjohtaja Tanja Ahonen
Alueellinen ympäristönsuojelu

Taustaa

Kuopion kaupungin ympäristöterveydenhuolto on tarkastanut Suomen aivotutkimus- ja kuntoutussäätiön aiemmin ylläpitämän tukkuvesilaitoksen 30.10.2019. Tarkastuksella sovittiin tuolloin, että riskinarviointi laaditaan 31.5.2020 mennessä, mikäli laitos jatkaa toimintaansa. Kirjallinen maininta asiasta löytyy laitoksen 6.11.2019 päivätystä tarkastuskertomuksesta. Kyseinen tukkuvesilaitos on myöhemmin tapahtuneen kiinteistön kaupan myötä siirtynyt Oy Quality Performance Ltd:n omistukseen.

Oy Quality Performance Ltd (QP Resort) ylläpitää osoitteessa Vehmersalmentie 735, 71130 Kortejoki hotelli- ja majoitustoimintaa, ravintolatoimintaa, elintarvikkeiden vähittäismyyntiä sekä kioskia. Yrityksen omasta vedenottamosta (Roinilan tilalla, Kotkatniemessä) otettua vettä käytetään elintarvikehuoneistossa ja osana yrityksen kaupallista toimintaa. Lisäksi saadun selvityksen mukaan yritys toimittaa talousvettä myös Karttulan vesiosuuskunnan Vaajasalon vedenjakelualueelle, jossa on 60 liittyjää ja arviolta 150 vedenkäyttäjää. Toiminnanharjoittaja perii talousveden toimittamisesta maksun osuuskunnalta, osuuskunta perii maksut käyttäjiltä.

Ympäristöterveystarkastaja Isto Mononen on käynyt 29.10.2020 keskustelun uuden omistajan (Oy Quality Performance Ltd) vesilaitostoiminnasta vastaavan hoitajan Timo Puustisen kanssa. Puustisen mukaan yhtiöle/laitokselle on hankittu WSP-sovelluksen tunnukset riskinarvioinnin laadimista varten. Ympäristöterveydenhuolto on lähettänyt uudelle toiminnanharjoittajalle 5.11.2020 sähköpostia koskien vesilaitostoiminnan ja riskinarvioinnin hyväksymismenettelyä. Kyseisen viestin liitteenä on lähetetty lomakkeet (YTV-LO026 tsl vesilaitoshakemus-ilmoituslomake ja TsL 20 § lomake riskinarvioinnin hyväksyminen) vesilaitostoiminnan ja riskinarvioinnin hyväksymisen hakemista varten. Timo Puustinen on tämän jälkeen ilmoittanut 16.3.2021 puhelinkeskustelussa, että yhtiön/laitoksen WSP on valmis. Häntä on tässä yhteydessä pyydetty lähettämään hyväksymishakemus lomakkeella, mutta sen jälkeen hän ei ole ollut yhteydessä ympäristöterveydenhuoltoon.

Ympäristöterveydenhuollon saamien tietojen mukaan Oy Quality Performance Ltd on jatkanut ja jatkaa edelleen sille Suomen aivotutkimus- ja kuntoutussäätiön aikaisemmin ylläpitämää ja kiinteistön kaupan yhteydessä siirtynyttä tukkuvesilaitostoimintaa.

Oy Quality Performance Ltd on lähestynyt vuoden 2021 lopussa Kuopion kaupunkia ja ilmoittanut, että vedentuotanto- ja jätevedenpuhdistuspalveluiden tuottaminen Karttulan vesiosuuskunnalle on raskaasti tappiollista.

Yhtiön mukaan vesihuoltopalveluiden myynti Karttulan vesiosuuskunnalle on kannattamatonta, eikä vesilaitostoiminta kuulu yhtiölle.

Kuopion kaupungin kaupunkirakennelautakunta on 29.6.2022 kokouksessaan tehnyt päätöksen (asianumero 3277/14.05.00.06/2022), että kaupunki tukee Oy Quality Performance Ltd:n vesi- ja viemärlaitostointoja 8 500 eurolla kuukaudessa (alv 0 %) 1.5. - 31.12.2022 välisen ajan. Tuki muuttuu 1.1.2023 alkaen tositepohjaiseen kirjanpidosta saataviin reaaliaikaisiin kuluihin perustuvaksi.

Tukemisen ehtona on, että vedenottamon toiminnanharjoittaja hakee terveydensuojelulain 18 §:n mukaisen talousvettä toimittavan laitoksen hyväksyntää ja terveydensuojelulain 20 §:n mukaisen riskinarvioinnin hyväksyntää Kuopion terveydensuojeluviranomaisen edellyttämällä tavalla sekä suorittaa kulloiseenkin eräpäivään mennessä kaikki valvontatutkimusohjelman mukaisten vesinäytteiden näytteenotto- ja tutkimuskustannuksista aiheutuvat maksut.

Terveydensuojelulainsäädännön vaatimukset

Talousvettä toimittavan laitoksen hyväksyminen

Terveydensuojelulain (763/1994) 18 §:n mukaan *"Talousvettä toimittavan laitoksen, jolla on omaa veden tuotantoa tai käsittelyä, on haettava toimintansa hyväksymistä kunnan terveydensuojeluviranomaiselta viimeistään 3 kuukautta ennen suunniteltua toiminnan aloittamista. Talousvettä ei saa toimittaa ennen kuin toiminta on hyväksytty. Toiminnan hyväksymistä on haettava myös, jos vedenottoa tai vedenkäsittelyä laajennetaan tai muutetaan olennaisesti tai jos veden laadussa tai jakelussa tapahtuu talousveden laadun kannalta olennaisia muutoksia. Muutosta koskeva hakemus on tehtävä viimeistään 30 vuorokautta ennen toiminnan muuttamista. Toimintaa ei saa muuttaa ennen kuin hakemus on hyväksytty."* Lain 16 §:n 3 momentin mukaisesti tämä koskee myös toiminnanharjoittajaa, joka toimittaa vettä talousvettä toimittavalle laitokselle (tukkulaitos).

Talousvesiasetuksen soveltamisohjeen (5/2020, Valvira) osan I kohdan 2.4. mukaan *"Toiminnan hyväksymistä haetaan silloin, kun uusi toiminnanharjoittaja aloittaa toiminnan tai vedenottoa tai vedenkäsittelyä laajennetaan tai muutetaan olennaisesti tai jos veden laadussa tai jakelussa tapahtuu talousveden laadun kannalta olennaisia muutoksia (ks. kappale 2.4.1.). Kun toiminnanharjoittajan oikeushenkilö vaihtuu (käytännössä Y-tunnuksen vaihtuminen), kyse on käytännössä uudesta toimijasta. Tältä uudelta toimijalta edellytetään uutta TsL 18 §:n mukaista hyväksyntää ennen toiminnan aloittamista."*

Talousvettä toimittavan laitoksen riskinarviointi

Terveydensuojelulain (763/1994) 20 §:n 2 momentin mukaan *"Talousvettä toimittavan laitoksen omavalvonnan ja talousveden laadun valvonnan on perustuttava veden terveydelliseen laatuun vaikuttavien riskien arviointiin ja hallintaan. Riskinarviointi on tehtävä toiminnan harjoittajien ja viranomaisten välisenä yhteistyönä."* Terveydensuojeluviranomaisen on myös hyväksyttävä edellä mainittu 2 momentissa tarkoitettu riskinarviointi. Sosiaali- ja terveysministeriön talousvesiasetuksen (1352/2015) 3 §:ssä määritellään riskinhallinnan tarkoittavan standardin SFS-EN 15975-2 tai sitä vastaavan muun kansainvälisen standardin mukaisesti vedentuotantoketjulle tehtävää talousveden laatua uhkaavien vaarojen tunnistamista,

riskien arviointia sekä riskien hallintakeinojen ja niiden seurantamenetelmien määrittämistä ja käyttöönottoa. Talousvesiasetuksen soveltamisohjeen (5/2020, Valvira) osan II kohdan 9. mukaan "Water Safety Plan (WSP) on em. standardin mukainen riskinhallintamenetelmä ja talousvettä toimittavan laitoksen riskinarviointi voidaan tehdä verkkopohjaisella WSP-työkalulla (<https://wspssp.fi>)."

Terveydensuojelulain mukaisten velvoitteiden laiminlyönti

Oy Quality Performance Ltd ei ole hakenut, 6.11.2019 päivätystä tarkastuskertomuksesta ja toimijalle 5.11.2020 lähetetystä sähköpostista huolimatta, terveydensuojeluviranomaisen hyväksyntää tukkuvesilaitostoiminnalleen terveydensuojelulain 18 §:n mukaisesti, eikä esittänyt kunnan terveydensuojeluviranomaisen hyväksyttäväksi terveydensuojelulain 20 §:n mukaista riskinarviointia.

Terveydensuojelulain 51 §:n mukaisesti kunnan terveydensuojeluviranomaisella on oikeus antaa yksittäisiä kieltoja ja määräyksiä, joiden katsotaan olevan välttämättömiä terveyshaitan poistamiseksi tai ehkäisemiseksi.

Terveydensuojelulain 53 §:n 1 momentin mukaan, jos joku ryhtyy toimiin tämän lain tai sen nojalla annettujen säännösten tai määräysten vastaisesti taikka lyö laimin tämän lain tai sen nojalla annettujen säännösten tai määräysten mukaisen velvollisuutensa, valvontaviranomainen voi päätöksellään velvoittaa asianomaisen määräajassa oikaisemaan sen, mitä on oikeudettomasti tehty tai lyöty laimin.

Asianosaisen kuuleminen velvoitteista

Terveydensuojeluviranomainen varasi Oy Quality Performance Ltd:lle hallintolain 34 § mukaisesti tilaisuuden antaa tarvittavat selvitykset seuraavien seikkojen osalta:

- terveydensuojelulain 18 §:n mukaisen talousvettä toimittavan laitoksen hyväksymisen osalta
- terveydensuojelulain 20 §:n mukaisen riskinarvioinnin ja riskinhallinnan sekä niiden tuloksista veden käyttäjille tiedottamisen osalta.

Selvitykset tuli toimittaa viimeistään perjantaina 19.4.2022 mennessä sähköpostilla osoitteeseen ymparistoterveys@kuopio.fi tai vaihtoehtoisesti postitse osoitteeseen Kuopion kaupunki/ Ympäristöterveys, Suokatu 42, 70110 Kuopio. Toimijalle ilmoitettiin, että selvitysten mahdollinen toimitamatta jättäminen ei vaikuta asian käsittelyyn tai sen ratkaisemiseen.

Toimijalle lähetettiin kuulemiskirje postitse ja sähköpostilla 25.3.2022. Toimija ei toimittanut viranomaiselle vastinetta kuulemiseen.

Asianosaisen kuuleminen määräyksen antamisesta ja uhkasakon asettamisesta

Terveydensuojeluviranomainen harkitsee asiassa terveydensuojelulain 51 §:n mukaisen määräyksen antamista ja terveydensuojelulain 53 §:n mukaisen uhkasakon asettamista. Asianosaiselle varattiin hallintolain 34 §:n mukaisesti tilaisuus antaa tarvittavat selvitykset ja lausua mielipiteensä seuraavien seikkojen osalta:

- määräys hakea terveydensuojelulain 18 §:n mukaisen talousvettä toimittavan laitoksen hyväksyntää ja veloitteen tehosteeksi asetettavan uhkasakon osalta
- määräys hakea terveydensuojelulain 20 §:n mukaisen riskinarvioinnin hyväksyntää ja veloitteen tehosteeksi asetettavan uhkasakon osalta

Selvitykset tuli toimittaa viimeistään maanantaina 27.6.2022 mennessä sähköpostilla osoitteeseen ymparistoterveys@kuopio.fi tai vaihtoehtoisesti postitse osoitteeseen Kuopion kaupunki/ Ympäristöterveys, Suokatu 42, 70110 Kuopio. Toiminnanharjoittajalle ilmoitettiin, että selvitysten toimittamatta jättäminen ei estä asian käsittelyä tai ratkaisemisesta, ja että asia tullaan ottamaan käsittelyyn Kuopion kaupungin ympäristö- ja rakennuslautakunnan kokouksessa 11.8.2022.

Kuuleminen lähetettiin toiminnanharjoittajalle postilla 18.5.2022 ja sähköpostilla 27.5.2022. Lisäksi toiminnanharjoittajan kanssa käytiin puhelin keskustelu, jonka aikana hänelle lähetettiin jälleen vierailupyyntö WSP-riskinarviointisuunnitelmaan. Toiminnanharjoittaja myönsi kohteen vastuunvalvoja Matti Ruokolaiselle lukuoikeuden riskinarviointisuunnitelmaan, muttei toimittanut pyydettyä hakemuslomaketta, joka edellytetään, että kaikki talousvesiasetuksen (1352/2015) 7 a §:n mukaiset vaatimukset riskinarvioinnin hyväksymiselle täyttyvät. Toiminnanharjoittaja ei toimittanut viranomaiselle vastinetta kuulemiseen.

Päätöksentekijä

Kuopion kaupungin ympäristö- ja rakennuslautakunta toimii terveydensuojelulain tarkoittamana kunnan terveydensuojeluviranomaisena.

Esitys

Esitys määräyksestä ja uhkasakosta

Oy Quality Performance Ltd:lle annetaan terveydensuojelulain 51 §:n mukaiset määräykset (1 ja 2) sekä asetetaan veloitteiden noudattamisen tehosteeksi uhkasakot seuraavasti:

- 1) Oy Quality Performance Ltd veloitetaan hakemaan terveydensuojelulain 18 §:n mukaisen talousvettä toimittavan laitoksen hyväksyntää 30.9.2022 mennessä.

Määräyksen tehostamiseksi asetetaan terveydensuojelulain 53 §:n nojalla uhkasakko määrältään kaksikymmentätuhatta (20 000) euroa, jos veloitetta ei ole noudatettu määräaikaan mennessä.

- 2) Quality Performance Ltd määrätään hakemaan terveydensuojelulain 20 §:n mukaisen riskinarvioinnin hyväksyntä 30.9.2022 mennessä.

Määräyksen tehostamiseksi asetetaan terveydensuojelulain 53 §:n nojalla uhkasakko suuruudeltaan kaksikymmentätuhatta (20 000) euroa, jos veloitetta ei ole noudatettu määräaikaan mennessä.

Perustelut

Päävelvoitteet 1 ja 2 asetetaan vedenkäyttäjien terveyden suojelemiseksi. Oy Quality Performance Ltd omistaa tukkuvesilaitoksen, jonka tuottamaa vettä käytetään toiminnanharjoittajan omiin tarpeisiin muuan muassa maajoitustoiminnassa ja tehostetun palveluasumisen yksikössä. Lisäksi vettä myydään Karttulan vesiosuuskunnan Vaajasalon vedenjakelualueelle käytettäväksi talousvetenä. Talousvettä toimittavan laitoksen hyväksymisen ja riskinarvioinnin perusteella terveydensuojeluviranomainen varmistaa toiminnan asianmukaisuuden ja mahdolliset erityistarpeet kohteen valvonnan suunnittelussa. Toiminnanharjoittajan toimittaman veden laatua seurataan viranomaisnäytteiden avulla vanhan valvontatutkimusohjelman mukaisesti. Toiminnanharjoittaja ei ole maksanut laboratoriolle veden laadun seurannasta aiheutuneita kustannuksia, jolloin maksuliikenne ja perintä suoritetaan tällä hetkellä terveydensuojeluviranomaisen toimesta.

Toiminnanharjoittajalle Oy Quality Performance Ltd on lähetetty kuulemiskirje 25.3.2022 ja varattu täten hallintolain 34 §:n mukaisesti tilaisuus antaa selvitykset laiminlyömiensä terveydensuojelulain (763/1994) 18 §:n mukaisen laitoksen hyväksymisen ja 20 §:n mukaisen riskinarvioinnin osalta. Selvitykset pyydettiin lähettämään Kuopion kaupungin ympäristöterveydenhuoltoon viimeistään 19.4.2022 mennessä. Toiminnanharjoittaja kuultiin uudelleen postitse 18.5.2022 ja sähköpostilla 27.5.2022 terveydensuojelulain 51 §:n mukaisten määräysten antamisesta ja velvoitteiden tehosteeksi terveydensuojelulain 53 §:n nojalla asetettavista uhkasakoista.

Pyydettyjä selvityksiä ei saapunut annettuun määräaikaan mennessä. Oy Quality Performance ei aikaisemmista yhteydenotoista ja 25.3.2022, 18.5.2022 ja 27.5.2022 lähetetyistä kuulemiskirjeistä huolimatta ole korjannut edellä mainittuja puutteita.

Mikäli toiminnanharjoittaja hakee terveydensuojelulain 18 §:n mukaisen talousvettä toimittavan laitoksen hyväksyntää ja terveydensuojelulain 20 §:n mukaisen riskinarvioinnin hyväksyntää terveydensuojeluviranomaisen edellyttämällä tavalla 30.9.2022, sekä suorittaa kulloiseenkin eräpäivään mennessä kaikki valvontatutkimusohjelman mukaisten vesinäytteiden näytteenotto- ja tutkimuskustannuksista aiheutuvat maksut, on se oikeutettu Kuopion kaupungin rakennelautakunnan myöntämään vesi- ja viemäriulaitustoimintojen tukeen. Myös velvoitteiden tehosteeksi asettavat uhkasakot raukeavat. Muussa tapauksessa tuen edellytykset eivät täyty ja uhkasakot tullaan määräämään maksuun ympäristö- ja rakennuslautakunnan 3.11.2022 pidettävässä kokouksessa.

Sovellettu lainsäädäntö ja oikeusohjeet

Terveydensuojelulaki (763/1994) 16 §, 18 §, 20 §, 51 § ja 53 §

Hallintolaki (434/2003) 34 § ja 36 §

Uhkasakkolaki (1113/1990) 6 §, 7 § ja 8 §

Sosiaali- ja terveysministeriön asetus talousveden laatuvaatimuksista ja valvontatutkimuksista (1352/2015) 3 a §, 7 a §

Talousvesiasetuksen soveltamisohje (5/2020, Valvira) osa I, luvut 2.4. ja 2.4.1.

Talousvesiasetuksen soveltamisohje (5/2020, Valvira) osa II, luku 9

Valmistelija

Matti Ruokolainen

Tarja Hartikainen

etunimi.sukunimi(at)kuopio.fi

puh. +358 44 718 2285

puh. +358 44 718 2277

Kuopion kaupunki

Ympäristö- ja rakennuslautakunta

11.08.2022

37 §

Päätösehdotus

Ympäristöjohtaja Tanja Ahonen

Lautakunta hyväksyy ympäristöjohtajan esityksen.

Päätös

Esittelijä poisti asian esityslistalta.

KUOPIO

Pöytäkirja

6/2022

7 (7)

Kuopion kaupunki

Ympäristö- ja rakennuslautakunta

11.08.2022

37 §